

καὶ κατὰ πληθ. οἱ γέροντες, τὸ συμβούλιον τῶν δημογερόντων, ἡ δημογεροντία (ἡ χρῆσις ἦτο εὐρυτέρα κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν) ἑνιαχ. καὶ Καππ.: *Βγήκει φέτον γέρονδας* Ἰμβρ. *Γυρεύγανα ἀπ' τὸ βασιλὲ νὰ διώξ' τ'ς γέρονδες π' εἴχεν κολά τ' Βιθυν.* (Κατιρλ.) || Παροιμ. *Δώδεκα σπίτια, δεκατρεῖς γερόντοι* (ἐπὶ τῆς φιλαρχίας τῶν χωρικῶν) Ἡπ. || Ἄσμ.

Ἀνάθεμά σας, γέροντες, γέροντες Λεπενιώτες,
ποὺ στείλαταν τὰ γράμματα κ' ἐστεῖλαν τὰ μαντάτα
Ἡπ.

Πιάνουν καὶ κάνουν μιὰ γραφὴ παππᾶδες καὶ γερόντοι
Πελοπν. (Ἀρκαδ.)

Εἴχασιν υἱοὺς γιὰ τ' ἄρματα, γέρονες νὰ συμβουλευγούν
καὶ γεροδάδες κι ἄρχοντες ἄξιους νὰ δασκαλεύουν
Κρήτ.

Τρεῖς γεροντιᾶδες κάθονταν σὲ νιὰ χρυσὴ ταβέρνα
Μακεδ. (Πηγαδίτσ.)

Θὰ καλέσω γεροδάδες, | νὰ σκουπίζουν τοὺς δαδάδες,
Θὰ καλέσω τοὺς πασάδες, | νὰ σκουπίζουν δούς ταβλάδες
Θράκ. (Μέτρ.)

Πᾶνε γερόντοι 'ς τὸν πασᾶ, πᾶνε νὰ προσκυνήσουν,
πᾶν' τὰ Ντεληγιαννόπουλα κι αὐτὸς ὁ κύρ-Κανέλος
Πελοπν. (Δίβρ.)

Π' ἀνάθιμα τοὺς γέροντες κι τοὺς κοντζαβαζήδες
ποὺ γράφουνε τὰ γράμματα κι στέλνουν 'ς τοῦ Νασιούλα
Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἰκεῖ κάθοντι γέροντες, γιρόδοι κι παππᾶδες
Θεσσ. (Ἀνατολ.) Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Πβ. Μαχαιρ. (ἐκδ.
R. Dawkins) 1, 532 «τότε ὁ τοποκράτωρ τοῦ μεγάλου
μαστόρου καὶ οἱ οἱ πρῶτοι γέροντες καὶ ὅλη ἡ χώρα
ἀναμίκτηκεν». Συνών. *κοτζάμπαςης, προεστώς, πρω-
τόγερος.* β) Θηλ. *γεροντινα*, ἡ σύζυγος τοῦ δημογέ-
ροντος Ἡπ. — A. Passow, *Popular. carm.*, 220, 8. A. Οἰ-
κονομίδ., Τραγοῦδ. Ὀλύμπ., 62: Ἄσμ.

Κλαῖουν μαννοῦλες γιὰ παιδιὰ καὶ τὰ παιδιὰ γιὰ μάννες,
κλαίει καὶ μιὰ νοικοκυρά, ἡ πρώτη γεροντινα
A. Οἰκονομίδ., ἐνθ' ἄν.

Β) Μεταφ. 1) Παιδιὰ καθ' ἣν παιδίον, ὑποδύμενον
γέροντα, ἀσχολούμενον εἰς τὴν ἀνέυρεσιν θησαυροῦ, κατα-
διώκει τοὺς ἐνοχλοῦντας αὐτό. Ὁ συλλαμβανόμενος ὑπο-
χρεοῦται νὰ μεταφέρῃ ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ τὸ ὑποδύμενον
τὸν γέροντα παιδίον μέχρι τοῦ σημείου, ὅπου ἔσκαπτε
Στερελλ. (Λαμ.) 2) Τὸ φυτὸν Ὑοσκύαμος ὁ μέλας (*Hyoscyamus niger*), τῆς οἰκογεν. τῶν Στρυχνωδῶν (*Solanaceae*), τῆς τάξ. τῶν Σωληνιανθῶν (*Tubiflorae*). Συνών. βλ. εἰς λ. *γεροντάκι* 3. 3) Κατὰ πληθ. γέροντες, εἰ-
δος φαγητοῦ, τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται ἐκ σίτου, ἐρεβίνθων,
φασιόλων καὶ κυάμων βραζομένων ἀναμικτ. Α. Κρήτ.

Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γέροντας* Ἀθῆν.
Κεφαλλ. Σίφν. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. *Γέροντας*
Ἀγαθον. Εὐβ. Θεσσ. (Μαγνησ.) Ἰων. Σμύρν. Ἰκαρ. Καρ.
(Γέροντ.) Κύπρ. Ρόδ. Σκιάθ. *Τοῦ Γέροντα* Ἀστυπ.
Ἰτ' *Γέροντα* Σαμοθρ. *Γερόδοι* Εὐβ. (Αὐλωνάρ.)

γερονταφίνω πολλαχ. *γιρουνταφίνω* βόρ. ιδιῶμ. *γε-
ροδαφίνω* Μέγαρ. Πελοπν. (Γαργαλ. Γέρμ. Μάν.) *γεραντα-
φίνω* Πελοπν. (Βραχυν.) *γιρανταφίνω* Στερελλ. *γεροντοτα-
φίνω* Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τοῦ ρ. ἀφίνω. Ὁ τύπ.
γερανταφίνω κατὰ προληπτικὴν ἀφομοίωσιν. Εἰς τὸν
τύπ. *γεροντοταφίνω* τὸ β' συνθ. ἐκ τῆς φρ. τὸ ἀφίνω >
τ' ἀφίνω > ταφίνω.

Ἀφίνω, ἐγκαταλείπω κατὰ τὸ γῆρας πολλαχ.: Παροιμ.
Ὅταν μικρομάθη, δὲν γεροδαφίνει (αἱ κακαὶ ἔξεις τῆς νεό-
τητος διατηροῦνται καὶ κατὰ τὸ γῆρας) Πελοπν. (Μεσσην.)
Ὅποιος μικρομάθη δὲ γερονταφίνει (συνών. πρὸς τὴν προ-
ηγούμεν.) Ἀθῆν. Ἰόνιοι Νῆσ. Ἡπ. Πελοπν. (Κόρινθ. Λάστ.
κ.ά.) Ὅ,τι μικρομάθαινε, δὲν τὰ γεροντάφινε (συνών.
πρὸς τὴν προηγούμεν.) Πελοπν. (Γορτυν. Ὀλύμπ.) Ὅ,τι
μικρομάθη, δὲν τὰ γερονταφίνει (συνών. πρὸς τὴν προ-
ηγούμεν.) Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Κόκκιν. Χατζ.) Ὅπου τὰ
κοπελομάθη, δὲ δὲ γεροδαφίνει (συνών. πρὸς τὴν προ-
ηγούμεν.) Πελοπν. (Γέρμ.) Ὅπου παιδιαρομάθη, δὲ γερο-
δαφίνει (συνών. πρὸς τὴν προηγούμεν.) Κεφαλλ. Ὅποιους
μικρομάθη, δὲ γιρουνταφίνω (συνών. πρὸς τὴν προηγούμεν.)
ἑνιαχ. βόρ. ιδιῶμ. Αἱ παροιμ. εἰς παραλλαγὰς κ.ά. Πβ. *γε-
ροντομαθαίνω, γεροντοξεχνῶ.*

γεροντιᾶ τό, Χίος (Καρδάμ. κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ.,
31 Δημητρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ειό.

1) Ὁ χώρος συνεδριάσεως τῶν δημογερόντων τοῦ χωρίου
κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Τουρκοκρατίας ἢ τῶν «γερόντων»
μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι προΐστανται τῆς μονῆς Λεξ. Δημητρ.

2) Τὸ σύνολον τῶν δημογερόντων τῶν ἀποτελούντων τὴν
διοικητικὴν ἐξουσίαν τοῦ χωρίου ἐπὶ Τουρκοκρατίας Χίος
(Καρδάμ.) 3) Τὸ ἀξίωμα τοῦ δημογέροντος Χίος (Καρδάμ.
κ.ά.) — Λεξ. Βλαστ., ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ὅσοι γ-έν' εἰς τὸ χωργκιό, | θῶσιν ὅλ-λοι γεροντιέο.

Οἱ καμέν' οἱ Μαρμαροῦσοι | ἀφ' τοὺς ἀργελέδες ζ-ζοῦσι
Καρδάμ. Πβ. καὶ Σ. Βίον, *Λαογρ.* 10 (1929), 479. β) Ὁ
χρόνος τῆς ἀρχῆς τοῦ δημογέροντος Χίος: Ὁ γέροντιέο
τοῦ τάδε ἔγινε τὸ καὶ τό. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Χίος.

γερόντειος ἐπίθ. ἀμάρτ. *γερότειος* Α. Ρουμελ. (Φιλιπ-
πούπ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπίθ. *γερόντειος*.

Ὁ ἀνήκων ἢ ἀρμόζων εἰς γέροντα, πρεσβυτικός, *γερον-
τικός*.

γεροντέλι τό, ἀμάρτ. *γιρουντέλ'* Κυδων. Λέσβ. *γιρου-
δέλ'* Κυδων.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -έλι.

Τὸ γερόντιον. Συνών. *γεροντάκι, γεροντάκος, γε-
ρούλης.*

γεροντεράκης ἐπίθ. ἀμάρτ. *γιρουντεράκ'ς* Στερελλ.
(Ἀρτοτ.)

Ἐκ τοῦ ἐπίθ. *γεροντερός* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-άκης.

Θωπευτικῶς, ὁ γηραιός, ὁ γηραλέος.

γεροντερός ἐπίθ. Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ερός.

Ὁ γηραιός, ὁ πεπαλαιωμένος, ὁ πολυκαιρινός: *Τὰ κα-
στραβέτσια αὐτὰ εἶναι γεροντερά (καστραβέτσια=ἀγγού-
ρια).*

γεροντεύω ἀμάρτ. *γιρουντεύω* Μακεδ. (Βογατσ.) *γε-
ροντεύω* Χίος.

Τὸ Ἑλληνιστ. *γεροντεύω*.

1) Ἀσκῶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ δημογέροντος, εἶμαι δημο-
γέρων Χίος. 2) Εὐρίσκομαι εἰς γεροντικὴν ἡλικίαν Μακεδ.
(Βογατσ.): Παροιμ. *Ξένα βάσανα μᾶς γιράζ'νι κι τὰ δ'κά*

μας γιρουντεύ'νι (ἐπὶ τῶν περισπωμένων εἰς ξένας φροντίδας, ἀμελούντων δὲ τὰς ἰδικὰς των).

γεροντήδρα ἡ, ἀμάρτ. γεροδήδρα Μύκ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ήθρα. Εἶδος ἀγρίου χόρτου ἔχοντος τὴν ὁσμὴν πετροσελίνου.

γεροντήης ὁ, Σχινούσ. γεροδῆς Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Κρήτ. (Ἅγιος Γεώργ. Ζερβιαν. Νεάπ. Μονοφάτσ. Πεδιάδ. Σέλιν. κ.ά.) ἑροδῆς Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἑρονδῆς Κάρπ. (Ἐλυμπ. κ.ά.).

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας διὰ τοῦ πληθ. γεροντήδες.

1) Μικρόσωμος γέρον, γεροντάκι 1 Σχινούσ. Συνών. γεροντάκος 1. 2) Ὁ γέρον, συνήθως καὶ θωπευτικῶς Κάρπ. Κρήτ. (Ἅγιος Γεώργ. Μονοφάτσ. Πεδιάδ. Σέλιν. κ.ά.): Τὰ χιαλουβάγια τὰ βάνουν ἀκόμη μερικοὶ γεροδῆδες (χιαλουβάγια, σαλβάγια=τόστιχη Κρητικὴ φορεσιὰ) Ἅγιος Γεώργ. Δὲν ἔκλεισα ἀμάτι ἀπὸ τὸ ρουχαλιτὸ τοῦ γεροδῆ Κρήτ. Μία φορὰ ἐκεῖδ' ἀπὸ τὰ πούλειε ὁ γεροδῆς, βρίσκει ἕνας Ὁβραῖος νὰ τ' ἀγοράσῃ Σέλιν. Ἐν ὑπάρει, κακόμοιρε ἑρονδῆ, νὰ ἦς μὴν ἐίνησα πλὴν τὰ κουτσιὰ (ἐκ παραμυθ.) Κάρπ. || Ἄσμ.

Ὡρα καλὴ σου, γεροδῆ, ποίαντο ἔναι αὐτὸ τ' ἀβέλι; Πεδιάδ.

Ἀνάθεμα τῇ μάννα σου, κ' ἐκακοπάδρεφέ σε, σοῦ πῆρε ἄδρα γεροδῆ κ' ἐκακομοίριασέ σε Κρήτ.

Ὡρα καλὴ σου, γεροδῆ, τὴ γόρη σου θὰ πάρω.

Κι ἂ δὲ δὴ βάρω, θὰ χαθῶ καὶ τὰ βοννά θὰ πάρω Κρήτ.

Μοῦ τό πεν ἕνας γεροδῆς καὶ δὲν ἐβγήκε ψεύτης, πὼς εἶ' δὰ μάθια τῇ καρδιᾷς ἀλάθευτος καθρέφτης Μ.Λιουδ., Μαντινάδ. 255. 3) Ἐπὶ τέκνων, ὁ γέρον πατήρ Κρήτ. (Σέλιν.): Εἰδὰ ἄκαμες τὸ γεροδῆ σου; Ἡ λ. καὶ ὡς ἐπὶ τὸν τύπ. Γεροντήης Ἀθῆν. Κεφαλλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σίφν. Στερελλ. (Ἀστακ.), ὡς παρων. ὑπὸ τοὺς τύπ. Γεροδῆς Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἑροδῆς Νάξ. (Ἀπύρανθ.) καὶ ὡς τοπων. Γερονδῆς Ἰθάκ., Ἀβάλι Γερονδῆ Ἰθάκ., Σκάλα Γερονδῆ Ἰθάκ.

γεροντήσιος ἐπίθ. ἐνιαχ. γιρουντήσιους βόρ. ιδιῶμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ήσιος.

Ὁ ἀρμόζων ἢ ἀνήκων εἰς γέροντα ἐνιαχ.: Αὐτὰ τὰ παπούτσια πού πῆρες δὲν εἶναι γιὰ σένα, εἶναι γεροντήσια Εὔβ. (Κουρ. κ.ά.) Τώρα γιὰ ποιόνε τὰ θέλει αὐτὰ τὸ θηλυκό μου μὲ τὴ γεροντήσια γνώμη; Γ.Βλαχογιάνν., Γῦροι ἀνέμ., 82.

γεροντία ἡ, Ἀθ. Εὔβ. (Βρύσ. Κουρ. Κύμ. κ.ά.) Πόντ. Σκυρ. γεροδιά Ἡπ. (Χιμάρ.) γεροντιά Ἡπ. (Δρόβιαν. κ.ά.) γεροδιά Κέρκ. (Κασσιόπ.) γιρουδιά Μακεδ. (Χαλκιδ.) — Λεξ. Βάιγ. γεροντζιά Λεξ. Βλαστ., 58.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. γεροντία. Ὁ τύπ. γεροντζιά καὶ παρὰ Σομ.

1) Τὸ σύνολον ἢ τὸ συμβούλιον τῶν δημογερόντων (ἐπὶ Τουρκοκρατίας κυρίως) Ἡπ. (Δρόβιαν. Χιμάρ. κ.ά.) Μακεδ. (Χαλκιδ.): Θὰ βάλωμε γεροδιά Χιμάρ. || Ἄσμ.

Ἀνάθεμά σε, γεροντιά, καὶ σεῖς, κοτσαμπασῆδες! Ἡπ.

Τί νὰ σᾶς πῶ, μωρ' γεροντιά, καὶ σεῖς, καλὰ παιδάκιμα Δρόβιαν.

Τοῦ ζούλενιν οὐ μαχαλᾶς, τοῦ ζούλενιν οὐ κόσμονος, τοῦ ζούλενιν ἢ γιρουδιά, πολὺ χριὸ τοῦ ρίχνουν

(χριὸ = χρέος) Χαλκιδ. 2) Τὸ ἐκ μοναχῶν «γερόντων» δι-οικητικὸν σῶμα κοινοβιακοῦ μοναστηρίου Ἀθ. 3) Τὸ γῆρας, ἡ γεροντικὴ ἡλικία Κέρκ. (Κασσιόπ.) Πόντ. — Λεξ. Βλαστ., 58: Ἄσμ.

Ἀνάθεμά σε, γεροδιά κι ἀπερασμένα χρόνια, κ' ἐμένα τὸ κορμάκι μου τὸ καρτερεῖ τὸ χῶμα

Κασσιόπ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Δουκ. εἰς λ. γεράζειν.

4) Νόσος παιδικὴ ἐκδηλουμένη διὰ γενικῆς καχεξίας, ἥτις ἐπιφέρει ἀνάσχεσιν τῆς ἀναπτύξεως καὶ προσδίδει γεροντικὴν ὄψιν εἰς τὸ πάσχον παιδίον Εὔβ. (Βρύσ. Κουρ.) Σκυρ.: Ἐβγαλε τὴ γεροντία Βρύσ. Κουρ. β) Ἡ γεροντικὴ ἐμφάνις Εὔβ. (Κύμ.): Γνωμ. Τὸ φατ κάμνει φαροῦ κ' ἡ πείνα γεροντία. Τὸ γνωμ. μὲ παραλλ. καὶ ἀλλαχοῦ. Συνών. γεροντίλα 2. γ) Μετων., τὸ ἀτροφικόν, τὸ καχεκτικόν παιδίον Εὔβ. (Κουρ.): Τὸ ξέρου, μιὰ γεροντία εἶναι!

γεροντιά ἡ, ἀμάρτ. γεροδὲ Ἰκαρ. Δ.Κρήτ. γεροτζὰ Κρήτ. (Σητ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γέροντας καὶ τῆς καταλ. -ιά < εἰς κατὰ τὰ ὅμοια ὁσμῆς δηλωτικά. Πβ. Γ.Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 348 καὶ 2, 270.

Δυσάρεστος ὁσμὴ ἀναδυομένη ἐκ σώματος ἢ πράγματος γηραλέου ἢ ἀπλῶς παλαιοῦ Κρήτ. (Σητ. κ.ά.): Γεροδὲ μυρίζει Δ.Κρήτ. Γεροτζὰ βγάνει τὸ κρέας καὶ δὲ μ' ἀρέσει Σητ.

γεροντιάζω πολλαχ. γεροντιάω Αἰγιν. γεροντιῶ Πόντ. γεροδιάζω Ἡπ. (Χιμάρ.) γεροντιάζου Εὔβ. (Βρύσ. κ.ά.) γιρουντιάζου Μακεδ. (Καταφύγ.) γεροδιάζ-ζου Εὔβ. (Κουρ. Κύμ. Ὁξύλιθ. κ.ά.) γεροτιάζω Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) γεροδιάζω Θήρ. (Οἶα) γεροντζιάζω Πελοπν. (Λακεδ.) — Λεξ. Βλαστ. 58, Δημητρ. γεροντζιάζω Ζάκ. (Μαχαιρᾶδ.) γεροτζιάζω Κρήτ. (Σητ.) γερονδιάζ-ζω Καλαβρ. (Μπόβ.) Μετοχ. γεροντιασμένος πολλαχ. γιρουντιασμένους Εὔβ. (Στρόπον.) γεροτζιασμένος Πελοπν. (Λακεδ.) γεροτιασμένος Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.)

Ἐκ τοῦ Ἑλληνιστ. γεροντιάω. Οἱ τύπ. γεροντιάζω καὶ γεροντζιάζω καὶ παρὰ Σομ.

1) Μετβ., καθιστῶ τινα γέροντα, τοῦ προκαλῶ τὸ γῆρας Αἰγιν.: Παροιμ. Οἱ λύπες κόβουν γόνατα κ' ἡ πείνα γεροντιάζει (ἐπὶ τοῦ προώρως γηράσαντος ἕνεκα στερήσεων ἢ στενοχωριῶν) Τὸ φατ κάνει φανὴ κ' ἡ πείνα γεροντιάζει (φανὴ = καλὴ ἐμφάνις, εὐρωστία ἢ καλὴ τροφή καθιστᾷ εὐρωστον καὶ ὠραῖον τὸν ἄνθρωπον, ἐνῶ ἡ στερήσις τὸν γηράσκει προώρως) 2) Ἀμτβ., ἀρχίζω νὰ γηράσκω, καθίσταμαι γέρον Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Θήρ. Καλαβρ. (Μπόβ.) — Λεξ. Βάιγ. Βλαστ. 58, Δημητρ. Συνών. γεροντιαίνω 2, γεροντιίζω. β) Παρουσιάζω ἐμφάνισιν γέροντος, πάσχω ἐκ καχεξίας Εὔβ. (Βρύσ. Κουρ. Κύμ. Ὁξύλιθ. Στρόπον. κ.ά.) — Λεξ. Δημητρ.: Δὲν τὸ βλέπεις πού γερόντιασε (ἐνν. τὸ παιδί) Βρύσ. Γερόντιασε ἀπὸ τὴν κακοπέραση Κουρ. Γερόντιασε ντίπου τσεῖν τὸ παιδί πὸ τὴν πείνα αὐτόθ. Θὰ γέν' ἄθρουπους αὐτὸ τοῦ γιρουντιασμένου; (ἐνν. τὸ παιδί) Στρόπον. Συνών. ζαρῶνω, ζιριάζω, κατσιάζω. γ) Ρυτιδοῦμαι, συρρικνοῦμαι, ἰδίως ἐπὶ τῶν χειρῶν μετὰ τὴν χρῆσιν ἀφθόνου θερμοῦ ὕδατος Πόντ. δ) Ἐπὶ φυτῶν, δένδρων, παλαιοῦμαι, μαραίνομαι, σκληραίνομαι Εὔβ. (Κουρ. Κύμ. Ὁξύλιθ. κ.ά.) Ἡπ. (Χιμάρ. κ.ά.) Κρήτ. (Σητ.) Μακεδ. (Νάουσ.): Ὅταν γεροδιάσῃ ἡ κάππα, κάνει τὴ βαπαρούνα (κάππα = τὸ φυτὸν Μήκων ἢ ροιάς παπαρούνα = τὸ ἄνθος τῆς μήκωνος ὅταν μεγαλώσῃ καὶ

